

MASARYKOVA UNIVERZITA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Katedra environmentálních studií

**PŘÍMÁ AKCE V ENVIRONMENTÁLNÍM
HNUTÍ**

Esej

Brno 2018

Autor práce: Karolína Tomečková

Lidstvo ročně vyprodukuje více než 300 milionů tun plastu, přičemž velká část téhle enormní spotřeby je tvořena právě plastem na jednorázové použití (Vojtěchová, 2018, s. 7). Vezměme si kupříkladu takový mikrotenový sáček - doba rozkladu jednoho sáčku trvá až 1000 let a průměrný Čech spotřebuje cca 400 kusů těchto sáčků, bohužel často jednorázově, aniž by nadále přemýšlel nad tím, jaký to má vůbec impakt na životní prostředí, jak se se sáčky posléze nakládá, kde je jim konec (Medková, 2015). Sama se snažím co nejvíce redukovat spotřebu plastu, již více jak rok nakupuji s látkovými pytlíky, za pomoci sklenic, nádob apod. Navzdory tomu jsem však zpozorovala, že ačkoliv jsem mnohdy příkladem mému blízkému okolí, málokdo je připraven začít se změnou hned, chybí mu jakýsi prvotní impuls či se snad stydí, případně nemá dostatek financí na to si vůbec obstarat zásobu takových pytlíků. Což mne vedlo, spolu ještě s dalšími faktory, k větší angažovanosti a uspořádání vlastní přímé akce, jejímž cílem by bylo redukovat spotřebu mikrotenových sáčků, konkrétně nahrazením látkovými pytlíky.

Dobrovolníky, kteří by se potenciálně mohli zapojit do projektu, jsem se rozhodla zaktivizovat za pomoci Facebooku. Zde jsem založila skupinu s názvem „*Rozdáváme látkové pytlíky na potraviny*“, vytyčila své cíle a priority a dále již ponechala skupinu otevřenou názorům jiných. Krátce nato tedy vzešel pilotní projekt, a totiž že začátkem června se uskuteční první akce, konkrétně na Zelném trhu v Brně. Pro Zelný trh jsem se rozhodla z toho důvodu, že lidi, kteří zde nakupují, považují za více otevřené alternativnímu životu, jelikož už jen svým nákupem zde vyjadřují určitou podporu lokálním pěstitelům, menším zemědělcům aj. Aktuálně se projekt nachází v té fázi, že sháním již nevyužité materiály, jako jsou záclony, povlečení aj., a posléze je distribuuji těm, kteří z nich šijí upcyklované pytlíky. Vše funguje nezávisle na finančním zisku, v dobrovolnické rovině. Spolu s rozdávaním je třeba též podnítit k diskuzi a nabízet lidem východiska, vysvětlovat, proč vůbec pytlíky rozdáváme, jak může jedinec vlastní aktivitou přispět, neb jak to vystihl už M. Bookchin (1980, s. 48): „*Přímá akce je morální princip, ideál, který by měl naplnit každou stránku našeho života, jednání a životního postoje.*“ Projekt je zatím v raném stádiu, návrhům jiných se však nebráním a ráda bych, bude-li úspěšný, aby časem vznikl web nabízející široké veřejnosti informace o dané problematice, a akce se nadále šířily různými městy České republiky nezávisle na sobě, případně i k sousedům na Slovensko.

Kromě snížení spotřeby sáčků shledávám za přímou akcí takového charakteru právě nabídnutí veřejnosti i jiné cesty než té, která je nám automaticky předkládána společností, agitacemi politiků, tlakem státu. Mikrotenové sáčky by tak měly být tématem, za nímž se ukrývá daleko

víc, než je zpočátku vidět, a náhrada sáčků pytlíky představuje první krok k větší ekologické zodpovědnosti. Akce i diskuze by měly vést jedince k tomu, aby radikálně změnily své návyky. Určitě se rovněž dostaneme do kontaktu s jedinci, kteří budou předkládaná fakta automaticky vytěšňovat, v takové chvíli je však podstatné se nenechat odradit a cílit hlavně na ty, kteří jsou otevření racionální diskuzi. Očima A. Nováka by stál charakter rozdávání pytlíků snad na pomezí *anarchistické* – nelíbí se mi, že lidé plýtvají sáčky a tedy jdu a cíleně se snažím změnit jejich spotřebu – a *liberální akce* – bez medializace projektu a podpory politiků nemusí mít akce natolik efektivní. Akce zároveň slouží jak metoda *edukační* – informuje společnost o problémech, které mohou v blízkém čase postihnout náš ekosystém – tak *exemplární* – funguje na principech pozitivního příkladu, ilustruje, jak se jedinec může vlastní aktivitou angažovat. Dle Crouchova dělení pak akce spadá spíše pod *reformistický* přístup, jelikož představuje jeden z posledních nástrojů prosazení určitých postojů k životu (Novák, 2015, s. 104 – 108).

Proč rozdávání pytlíků považuji za příklad přímé akce, je naplnění rozměru svobodného konání namísto čekání na prostředníka. „*Znamená to odmítnout akceptovat moc, kterou tito lidé mají a vzít do vlastních rukou zodpovědnost za věci, o kterých si myslíš, že potřebují změnit. Neznamená to jen tlačit na stávající držitele moci, aby rozhodli lépe ve tvém zájmu, ale rozhodnout se sám za sebe.*“ (Příručka pro přímou akci, 2012, s. 11) Zároveň by měla být akce ryze nenásilná, ne až natolik radikální a očima široké veřejnosti extremistická jak mohou být interpretovány jiné přímé akce typu blokády a dalších.

O tom, co jsem si z akce odnesla, je zatím zatěžko hovořit, jelikož se ještě plně neuskutečnila. Prozatím však můžu s klidem na srdci říct, že ať jsou některé chvíle sebevíc náročné a musím přípravě věnovat výrazný kus svého času, chuť měnit věci a radost z ochoty lidí, kteří se do projektu nezištně zapojují, mne ženou dopředu. Přímá akce vám dodá pocit, že na světě jsou stále lidé jako vy, lidé, kteří chtějí věci měnit. A to je nenahraditelný pocit.

Zdroje

BOOKCHIN, Murray, 1980. *Toward an ecological society*. Buffalo: Black Rose Books. ISBN 0919618995.

MEDKOVÁ, Magdaléna, 2015. *Studentky medicíny představily alternativu pro neekologické mikrotenové sáčky. Designové pytlíky z bioplastu*. Regina DAB Praha [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/regina/denik/_zprava/studentky-mediciny-predstavily-alternativu-pro-neekologicke-mikrotenove-sacky-designove-pytliky-z-bioplastu--1490430

NOVÁK, Arnošt, 2015. *Tmavozelený svět: radikálně ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Knihnice sociologické literatury. ISBN 978-80-7419-254-8.

Příručka pro přímou akci. Alerta, 2012.

VOJTĚCHOVÁ, Sabina, 2018. *Vítejte v plastocénu*. Sedmá generace. Brno: Hnutí DUHA. 27(1), 3.